

OZVĚNY

Časopis pro obyvatele Ondřejova, Třeblat a Turkovic

ČÍSLO 3 | PROSINEC 2021

Rybova mše v Ondřejově,
čtěte na straně 4

OBSAH

Slovo starosty	2
Ze života Ondřejova, Třeblat a Turkovic	3
■ Vzpomínka na JUDr. Josefa Lanzendörfera ■ Údržba zeleně prostranství ■ Harmonogram svozu odpadů ■ Rozhovor s panem prof. Ing. Josefem Zichou, CSc. ■ Jakub Šimon Jan Ryba ■ Kruh přátel hudby Ondřejov ■ Rekonstrukce požární zbrojnice v Turkovicích ■ Podzim v hasičském kroužku ■ Poděkování Sboru dobrovolných hasičů Ondřejov ■ Ladův kraj ■ Spolek Škamna Ondřejov	
Okénko do historie	12
■ Po stopách významných obyvatel Ondřejova	
Echo ze školy a mateřské školy	14
■ Zpráva ze školy ■ Výlet na Zvíkovské podhradí ■ Prázdniny v mateřské škole ■ Kroužky v mateřské škole	
Z Ondřejovské hvězdárny	18
■ Jiskřivá zimní obloha ■ Porodnice hvězd	
Kalendář akcí	19
■ SKC - Ohlédnutí za rokem 2021	

Prostor a čas mezi hudbou a fakultou

Po delším domlouvání se nám povedlo najít společný čas na rozhovor s naším milým a nepřehlédnutelným kamarádem, osobností, které nechybí šarm ani charisma. Není jím nikdo jiný než pan prof. Ing. Josef Zicha, CSc., který učí na Fakultě strojní ČVUT v Praze, v Ústavu přístrojové a řídicí techniky.

PAN ZICHA se narodil v Praze a od batolecího věku bydlel s rodiči v Říčanech. Do Ondřejova na hvězdárnu přišel poprvé v roce 1956 po maturitě a pracoval jako počítač v oddělení doc. Gutha a Dr. Ceplechy. Po absolvování Fakulty strojní ČVUT v Praze na Katedře přesné mechaniky a optiky nastoupil v prosinci 1961 do stelárního oddělení Astronomického ústavu, kde zastával funkci hlavního technika dvoumetrového dalekohledu až do roku 1988. Poté se vrátil na svou mateřskou fakultu, kde pracuje dodnes.

Jak Pepíku vnímáš vývoj dnešní doby?

Jako neuvěřitelně se zrychlující tempo života. Základem problémů je způsob hodnocení osobního úspěchu. V osobní rovině je to stav konta, v rovině určitého společenství (státu) je to přírůstek hrubého domácího produktu (HDP). Hospodářští experti vyskávají radost, když se podaří HDP, už neříkám ani zvyšovat, ale udržet na nějaké hodnotě. Jenže to je zrádné, protože na dlouhodobé škále ten proces popisuje exponenciální křivka. Ta se pak týká úplně všeho z oblasti produkce a spotřeby, jenže zdroje i místo pro produkty jsou konečné. Výsledky můžeme vidět např. v růstu počtu automobilů, které není kam zaparkovat, kterými se po přeplněných ulicích měst jezdí krokem, takže začínají popírat důvody své existence. Z jednoduchého výpočtu plyne, že například při ročním přírůstku HDP 4 % se za necelých 19 let absolutní produkce zdvojnásobí a to již není žádná legrace. A pak máš další skupinu lidí, kteří vykládají něco o udržitelném růstu a to je, jako kdybych začal mluvit o suché vodě. Růst nemůže být nikdy udržitelný, protože když se jedná o růst, tak bychom museli mít nekonečné zdroje a nekonečnou kapacitu, a to nemáme. Když k tomu dál vezmeš růst obyvatelstva v globálním měřítku, je situace daleko hrozivější. Například nedostatek vody je zřejmý již dnes. Jediné řešení je začít

šetřit úplně se vším, jenže žádný politik nespáchá svou politickou sebevraždu tím, že na úsporách a snížení spotřeby vybuduje svůj volební program.

A jak celkově vnímáš mladé lidi?

Jsou pořád stejní, když to беру podle svých měřítek, jenom když se dívám na svoje studenty, musím říci, že jsme lépe psali. Co oni občas vyrobí jako grafický zápis, to je někdy úplná katastrofa. Někde jsem zahlédl, že nečitelnost textu může vést k vyřazení a odmítnutí práce při zkouškách. Ostatně, jak se mohou naučit psát, když ve škole jen doplňují do učebních textů tvrdá „y“ a měkká „i“ nebo číslice. To je nesmysl. Musí pořád psát, i když je to jen zadání úlohy. Já mám ještě dopis po mamince, tenkrát jí bylo něco mezi devadesáti a dvaadvadesáti lety a ten rukopis měla krásný i v tom vysokém věku.

Jak vnímáš zpívání v kostele pro předškolní děti

Pro velkou většinu těch dětí jde o naprosto nezvyklé prostředí. Naším cílem je, aby získaly pozitivní vztah k těmto prostorům, kdyby už kvůli ničemu jinému, tak kvůli tomu, že se jedná o prostory, které jsou krásně vyzdobené, kde se najdou umělecké a architektonické poklady, které stojí za to, aby se jim člověk věnoval. V každém případě je to prostor, který je umělecky hodnotný. A to si myslím, že je dobře, když si na to děti zvykají. A potom ti to řeknu ještě z jiného hlediska. Je to už dávno, dávno, co jsem dostal na 24 hodin půjčený samizdat od Orwella, s názvem „1984“. Znáš pána, co to četl v originále a ten z toho dostal na tři týdny mozkovou horečku. Když jsem román četl, tak všude, kde jsem byl, jsem si dával pozor, jestli mi to někdo nechte přes rameno. Bylo to v době, která byla neuvěřitelně blízko jasnozřivě popisovanému a vše umrtvujícímu výsledku diktatury. Bohužel, i v současném světě existují politické systémy, které se Orwellově vizi nebezpečně blíží. Málokdo ze současné mládeže si uvědomí, jak se zmíněná vize blížila stavu, ve kterém jsme žili. Když jsem knihu přečetl, řekl jsem si, že jediná naděje pro naši civilizaci spočívá v tom, že lidé budou žít s vírou v lásku a dobro.

Jednou jsem měl to potěšení, že jsem mohl sedět s panem biskupem Malým v rozhlasu, kde běželo nějaké povídání na téma „Existuje zlo?“ Byla to půlhodinka velmi zajímavého vyprávění. Shodli jsme se na tom, že zlo existuje. Generace před námi měla se zlem praktické zkušenosti a ty ještě dřívější generace poznaly zblízka, co je to peklo. A to jsme ještě žili nebo žijeme v prostoru, kde se žije celkem dobře, i co se například klimatu týče. Války a revoluce jsou barbarské vždycky, tak to bylo nebo leckde na světě ještě je, ale přece jen se tady v Evropě, když pomínu obě světové války, žije relativně lépe, než třeba v Africe, kde průvodním jevem teroru jsou hladomory, kde není voda a jsou strašlivé nemoci. My si ještě v podstatě lebedíme, což si málokdo uvědomuje. Ale to ještě neznamená, že by tady neexistovalo zlo. Terorismus je toho dokladem.

Jaké byly začátky tvého pojetí České mše vánoční?

Když jsme začali před pětáctyřiceti lety zkoušet v domečku u Řezbů, někdo z nás přinesl desku s nahrávkou Rybovky, abychom slyšeli cíl. Pustili jsme si to a málem to byla poslední zkouška. Říkali jsme si, že tohle nemůžeme dát nikdy dohromady. Pak jsme na to šli různými fígly. Míla Řezba s pracovitostí a entuziasmem jemu vlastním přepsal pasáže varhanního doprovodu, ve kterých se zpívalo v sopránech nad „f2“, aby byly o sekundu nebo o tercii níž. Bohužel, tuto transkripci už nemám, ta zmizela někde ve vesmíru. Tím jsme se dostali na úroveň, kterou jsme hlasově zvládli. Začátky byly krušné, ale ta radost, že jsme to dokázali, byla ohromná. Když si vzpomenu na Rybovku o půlnoci v Ondřejově v r. 1974, bylo v provedení nefalšované nadšení. Navázali jsme na tradici, která skončila počátkem šedesátých let, kdy již nemohl dirigovat pan řídící Antonín Mach. Liduška z fary uvařila velký hrnec horkého čaje s rumem, abychom nenastydli, protože jsme byli pořádně vymrzlí. Většinou znám všechno až z převyprávění, protože když už jsem byl u not a dirigoval jsem, měl jsem jiné starosti než se starat o historky, které na muziku navazovaly

a přešly do historie. I když se občas něco nepovedlo, bylo to vždycky moc pěkné. Katastrofa přišla o pár let později, když mi deset minut před půlnocí volala varhanice na faru, že nepřijede, protože uvízli s autem u Úval v závěji. To si neumíš představit, co se mi v tu chvíli honilo hlavou. Nakonec jsem řekl lidem v kostele: „Prosím vás, nejjednodušší by pro mě bylo zahrát koledy, které bychom si zazpívali a šli bychom domů. Jestli si ale chcete poslechnout Rybovku s tím nejmizernějším varhaníkem pod sluncem, tak se, prosím vás, k tomu vyjádřete a dáme to nějak dohromady, protože ono se to dá dost dobře hrát, i když já neumím hrát, abych četl současně dva nebo tři řádky, já hraji podle uší.“ Lidé chtěli Rybovku. Bylo to pro mne hodně těžké, nečekaně jsem do toho spadl a musel jsem plavat. Nakonec jsme to zvládli.

Jaké to je hrát v Betlémské kapli?

P: Dirigovat v Betlémské kapli je vrcholem pro amatéra a snadno se to pro člověka stane drogou. Betlémská kaple má obvyklou kapacitu

400 lidí a pro uspokojení zájmu si v posledních cca 10 letech ještě půjčujeme další židle, takže je tam nakonec více než 700 lidí. Před několika lety, když na zkoušky začátkem prosince přišlo jen pár muzikantů, jsem rozhodl, že budeme mít jen jedinou velkou zkoušku těsně před koncertem. Riziko to bylo ohromné, ale byl jsem si vědom toho, že všichni tu skladbu znají a že bude potřeba doladit jen některé detaily. Takovou drzost nemá žádný dirigent, ale mně to už několikrát vyšlo. Natěšení muzikanti a zpěváci přišli dvě hodiny před koncertem, a protože to všichni uměli, na generálku to vždy stačilo. Před rekonstrukcí stropu v Betlémské kapli jsme si ještě museli zajišťovat osvětlení, které tam bylo špatné. Měli jsme reflektory na rampách a ty jsme spouštěli ze stropu, běhali jsme po půdě, nebo montovali k reflektorům kabeláž a mnohé jiné. To jsou historky, které jsou už teď k neuvěření. Jednu zkoušku jsem oddirigoval v montérkách a v tričku, bez bot, protože jsem si ve spěchu nestačil boty obout. Samozřejmě mě různí lidé hledali a ptali se, kde je pan docent. A pan docent stál u pultíku v montérkách a rozdával noty. Nezapomenutelná situace nastává na konci koncertu, po posledním AMEN, je zhasnuto, všichni mají zapálené svíčky a čekají, až řeknu: „*Tak přátelé, přeji vám do nadcházejícího roku vše dobré a za rok nashledanou. Rozloučíme se tím, že si zazpíváme všichni*“. A najednou začne zpívat těch sto lidí na pódiu, plus těch sedmset lidí v auditoriu koledu „Narodil se Kristus Pán“, až se nafukují okna. Víš, jaký je to pocit? Ta droga je draze vykoupená a prožívá ji ohromné množství lidí, kteří do ní dali svůj veškerý um a spoustu času, ale stojí to za to.

Začátek koncertů v Betlémské kapli byl v roce 1997. S varhanicí Dr. Marikou Pečenou jsme si říkali, co kdybychom si zkusili zazpívat Rybovku v Betlémské kapli. Vždyť název našich koncertů „Pojďte s námi do Betléma“ se sám přímo nabízel a nikdo toho nevyužil. To byl pro nás hodně vysoký kopec, vysoký cíl. Pak jsme koncert začali organizovat s tím, že to zkusíme. Prožil jsem neznámý sváteční pocit, když jsem šel dirigovat do takového obrovského prostoru, po těch našich malých kostelíčkách. Ten pocit stál za to. Tenkrát byla Betlémská kaple prostě pro nás meta. Bohužel, v důsledku pandemie jsme byli už druhým rokem nuceni Betlémskou kapli i menší vánoční koncerty zrušit.

Vrátím se trochu zpátky. Pro ty malé děti je možnost jít si zahrát do našeho kostela také taková meta. Takhle se jim to má podat: V kostele si může zahrát každý, ale musí pro to něco udělat, aby výsledek byl ten nejlepší, kterého je člověk schopen.

Pepíku, přeji ti mnoho elánu do dalších let a pěkné dny.

Rozhovor vedla Romana Brilová

Jak nám kádrovali Jakuba Šimona Jana Rybu (1765–1815)

Dovolte mi, prosím, abych začal citátem z velice známé knížky: „Dávno, dávno již tomu...“. Ano, je to opravdu již dávno, bylo to v září 1984, za „panování“ pana Zdeňka Vaníčka, šéfa a dirigenta Říčanského komorního orchestru, když přišla mezi muzikanty na přetřes otázka, zda by se po 10 letech celkem úspěšného zpívání v kostelech v Ondřejově a v Mnichovicích nedala zahrát Rybova „Česká vánoční mše – Hej mistře“ koncertně v Říčanech.

Výsledkem debaty byl spontánní závěr: „Zkusme to“. S orchestrem nebyla potíž, protože ten léta fungoval a bylo třeba pouze rozdat noty a během několika zkoušek dát dohromady dynamiku, výraz a procvičit pár obtížnějších míst. Díky dobrým personálním kontaktům se v orchestru objevili i další muzikanti z blízkého i vzdálenějšího okolí, takže nakonec byl k dispozici dobrý orchestr. Horší byla otázka, podaří-li se postavit dostatečně výkonný sbor. K dispozici byly chrámové sbory z Ondřejova a z Mnichovic a spontánně se připojili i přátelé z Poříčí nad Sázavou, kde zmíněná mše byla pod vedením pana Jirky Piláta na vánočním repertoáru „od nepaměti“. Podařilo se dokonce přemluvit i pár známých zpěváků z Benešova a z Prahy a pak již jen zbývala maličkost – jak to dát dohromady, když znalosti partesů byly roztržštěné. Tady nezbýlo, než učinit krok do neznáma a zorganizovat společné zkoušky. Se značným rizikem byly vypsané čtyři víkendové termíny od počátku října ve čtrnáctidenních intervalech s tím, že každý bude doma pilně cvičit, abychom se na zkouškách scházeli co možná nejlépe připravení. První společná zkouška s orchestrem byla naplánována na začátek prosince, termín koncertu měl být 19. 12. 1984 a generální zkouška den před tím.

Nebudu zastírat, že velice rychle celá akce dostala politický podtext, i když o tom nikdo nemluvil, zejména v souvislosti s aférou pana profesora Oty Marka z Mnichovic, kterého po excelentním zazpívání basového sóla o půlnoční v r. 1983 v mnichovickém kostele s okamžitou platností vyhodili z Říčanského gymnázia. Nakonec mu milostivě povolili doučit na gymnáziu první pololetí a ve druhém pololetí nastoupil do internátní školy ve Všešimech. Samozřejmě to vše se mezi lidmi vědělo a tím více se zájem lidí na chystaný koncert soustřeďoval. Ironií bylo, že pan profesor si polepšil finančně a žákyně ho velice milovaly.

Byl jsem pověřen funkcí sborníka a musím říci, že to byly báječné chvíle. Bez ohledu na to, jaké byly či nebyly osobní důvody zpěváků, zkoušky začínaly přesně a prakticky se stoprocentní docházkou. Scházelo se nás asi čtyřicet, to si již přesně nepamatuji. Na zkouškách panovala vždy skvělá nálada a všichni jsme naplno dřeli, abychom v požadovaném termínu uměli partesy „i pozpátku“. Čas nemilosrdně utíkal a než jsme se nadáli, byla tady první společná zkouška s orchestrem, na kterou trochu neočekávaně přijela schvalovací komise z okresního výboru KSČ. Soudruzi si sedli do sálu, chvíli poslouchali a pak se začali bavit tak, že je dirigent musel okřikovat. Reakce byla okamžitá – odebrali se k poradě a dirigenta Vaníčka vzali s sebou. Ten mi stihl říci, abych šel s ním. Bylo na něm vidět, že potřebuje oporu, byl to již přece jen starší pán. Jednání bylo trapné, protože nám vysvětlovali, jak je ideologicky nebezpečné dělat tuto muziku, že to povede k nežádoucí publicitě, atd. Prostě, byl to trapas první kategorie. Zcela zřejmě chtěli, abychom to „dobrovolně“ zabalili my. Když se již chýlilo jednání neodvratně ke konci, vzal jsem si slovo a řekl jsem zhruba toto: „Viděli jste to nadšení, se kterým hráli a zpívali všichni muzikanti a byla by škoda zmařit tolik práce. Další věcí je to, že koncert je očekáván veřejností a myslím si, že jeho odvolání by přineslo daleko větší politickou škodu, než když proběhne v plánovaném termínu. Lidé si o něm budou nějaký čas povídat, pak bude Silvestr a na koncert se v podstatě zapomenou a bude klid. Když to zakážete, bude se o tom mluvit léta a rozhodně na to nikdo nikdy nezapomene.“ Patrně tento názor vzali za akceptovatelný výsledek jednání a odjeli s tím, že do týdne dají rozhodnutí. Generálku jsme dozpívali a rozešli se s nejistotou, jak to dopadne. Ten týden jsem byl služebně v zahraničí a byl pro mne neskutečně dlouhý. Netuším, jaké ideologické prohřešky Jakuba Jana Ryby hledali v textech nebo v notách. Faktem ale je, že když jsem se vrátil po týdnu domů, první věta našich kluků byla: „POVOLILI TO“. Pouze jsme museli termín koncertu přeložit na 18. 12., protože ten plánovaný termín kolidoval se stým výročím narozením A. Zápotockého.

Pokud někdo kalkuloval s tím, že na poslední chvíli přeložený koncert bude zmařen, tak se pěkně zmylil. Rychlostí o něco vyšší, než je rychlost světla, se po Říčanech a okolí rozneslo, že koncert bude v novém termínu a jeho návštěva překonala všechno očekávání. Generálku jsme udělali těsně před koncertem a již při ní byl sál „U Labutě“ skoro zaplněn. Pan profesor Marek si speciálně pro tento účel vyjednal souhlas školního inspektora a jeho basová sóla v jednotlivých částech mše byla až nadpozemská. Nemusím říkat, že všichni muzikanti ze sebe vydali absolutně nejvyšší výkon, jaký uměli. Podařilo se vytvořit až neskutečnou pozitivní vazbu mezi muzikanty a publikem, které zaplnilo auditorium do posledního místečka. Aplaus na konci koncertu se zdál být nekonečný, ale po pravdě řečeno, jsme si jej opravdu zasloužili. Takové vzepětí společného úsilí zažije člověk jen několikrát za život.

Tak to je vzpomínka na dobu dávno minulou, na dobu, o které se již jen vyprávějí takovéto až nepravděpodobné historky. Měl jsem to štěstí, že se mi podařilo v průběhu několika desetiletí asi dvěstěkrát „Rybovku“ dirigovat. Nikdy neopomenu si zavzpomínat na stovky kamarádek a kamarádů, které jsem při tom poznal, z nichž mnozí již mezi námi nejsou. Připomínáme si je před každým vánočním koncertem v Ondřejově. Nesmíme na ně zapomenout, protože každý pozitivní čin vykonaný s radostí, ať již v minulosti nebo v přítomnosti posvěť okolí dobrou náladou a radostí a posune nás k lepšímu životu. To je „ideologie“ pana učitele Jakuba Jana Ryby. Když náhodně potkávám během roku účinkující i posluchače vánočních koncertů, vždy se hovor stočí na konstatování, že se už všichni těšíme na příští Vánoce.

Josef Zicha

Kruh přátel hudby Ondřejov v sezoně 2021/2022

Uplynulý rok, stejně jako letošní jaro, byl plný nečekaných událostí a zvrátů. Projevilo se to jak známo také v kultuře, a tudíž v celé naší uplynulé koncertní sezoně Kruhu přátel hudby, která se prakticky neuskutečnila.

Jsmo rádi, že nám bylo přáno zrealizovat alespoň poslechové odpoledne v prostorách hvězdárenské knihovny. Uskutečnilo se 26. června a pozvání na ně přijal světoznámý dirigent Jakub Hruša. Během téměř tříhodinového setkání představil mimo jiné unikátní nahrávku Mé Vlasti Bedřicha Smetany, kterou natočil společně s Bamberským symfonickým orchestrem, kde momentálně působí jako šéfdirigent. Jedná se dnes o ojedinělou techniku nahrávání tzv. direct-to-disk, kdy se zvuk orchestru zaznamenává přímo na matrici a nelze jej dodatečně změnit. Vznikne tak originální nahrávka s úžasnou atmosférou, kterou dirigent Hruša velmi barvitě popisoval. Zazněly ukázky i celé části cyklu a dostatek prostoru dostali také posluchači a jejich dotazy. Celé odpoledne se neslo v příjemné, přátelské a inspirativní atmosféře. Nevšední zážitek byl doplněn ochutnávkou vín vinařství Zborovský a o věrný zvuk se poskytnutím špičkové reprosoustavy postarala česká firma Xavian. A co nás čeká v sezoně letošní? Tu jsme sestavili stejně jako tu loňskou. Oslovili jsme všechny interprety, kteří u nás měli vystoupit, a s výjimkou březnového koncertu všichni interpreti zůstávají stejní a přislíbili nám svou účast. Pro rekapitulaci – o zahajovací koncert 16. 10. se postaral smyčcový kvartet Apollon, v listopadu jsme si užili dechové trio mladých talentů Slavic trio. 22. ledna 2022 přivítáme cimbalistku Gabrielu Tannertovou, v únoru pak originální duo bicistů v podání Jakuba Tenglera a Emila Machaina. Účast v měsíci březnu přislíbil nejmladší sólista Národního divadla v Brně barytonista Tadeáš Hoza a v dubnu k nám zavítá výjimečný klavírista a varhaník Marek Kozák, čerstvý držitel 3. ceny z jedné z nejprestižnějších světových klavírních soutěží Gézy Andy v Zürichu.

Pozvání na poslechový večer, který je plánován na květen, přijal nadějný mladý český dirigent Robert Kružík. V jednání je také koncert mimo hranice klasické hudby.

Optimisticky věříme, že nám podmínky budou příznivě nakloněny a že se budeme moci společně setkávat na našich koncertech. Jste srdečně zváni!

Pevné zdraví a dny plné hudby přeje za tým KPH *Kamila Mořková*